

Draagvlakmeting Olympische Spelen 2028

Uitkomsten van de eerste afname van een gestandaardiseerde draagvlakmeting voor de Olympische Spelen 2028 in Nederland

in opdracht van het Ministerie van VWS
(werkgroep standaardisering draagvlakmeting)

**Agnes Elling
Harold van der Werff**

© *W.J.H. Mulier Instituut*
's-Hertogenbosch, maart 2011

*W.J.H. Mulier Instituut
Centrum voor sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek*

*Postbus 188
5201 AD 's-Hertogenbosch*

*t 073-6126401
f 073-6126413
e info@mulierinstituut.nl
i www.mulierinstituut.nl*

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1. Inleiding	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 Methode van onderzoek	8
1.3 Leeswijzer	8
2. Draagvlak voor de Olympische Spelen	9
2.1 Bekendheid	9
2.2 Ondersteuning	9
2.3 Voor- en nadelen	12
2.4 Meebetalen door de burger	14
2.5 Keuze voor een gaststad	15
3. Draagvlakfluctuaties in de tijd en door vraagstelling	19
4. Conclusies	25
Bijlage 1 Brief minister van VWS aan Tweede Kamer over draagvlakmetingen Olympische Spelen 2028 (stuk nr. 32123-XVI-162)	27
Bijlage 2 Werkgroepleden standaardisering vragenlijst Draagvlak Olympische Spelen 2028	34
Bijlage 3 Vragenblok Draagvlak Olympische Spelen 2028	35
Bijlage 4 Verwante stellingen in SportersMonitor 2008 en 2010	37
Bijlage 5 Tabelbijlagen	39

Samenvatting

Voldoende draagvlak onder de bevolking voor de organisatie van de Olympische Spelen in eigen land is een belangrijk criterium voor de toewijzing van een bid door het IOC. De informeel aangehouden ondergrens van het IOC voor ‘voldoende’ draagvlak ligt op 70 procent.

In Nederland zijn de afgelopen jaren diverse peilingen gedaan naar het draagvlak onder de bevolking voor de organisatie van de Olympische Spelen 2028 in Nederland. De uitkomsten hiervan wijken (sterk) van elkaar af, mede vanwege het gebruik van verschillende vraagstellingen en methoden. Mede gebaseerd op onderzoeksvragen van het IOC hebben vertegenwoordigers van het ministerie van VWS, Olympisch Vuur, NOC*NSF, het SCP, TNO en het W.J.H. Mulier Instituut hebben een gestandaardiseerde vragenlijst vastgesteld om het draagvlak voor Nederland als gastland voor de organisatie van de Olympische Spelen van 2028 te meten.

In de voorliggende rapportage worden de uitkomsten van de eerste meting van deze gestandaardiseerde vragenlijst gepresenteerd. De meting is in november 2010 uitgevoerd onder een representatieve online steekproef van 2.612 personen van 15 tot en met 80 jaar (vervolgmeting SportersMonitor 2010).

De uitkomsten laten zien dat 41 procent de organisatie van de Olympische Spelen in eigen land (sterk) steunt. Een kwart is afwijzend en ongeveer een derde heeft geen uitgesproken mening. Het draagvlak ligt hoger onder mensen die bekend zijn met het initiatief, verenigingssporters, mannen en jongeren.

Vergelijkingen in de tijd en met andere vraagstellingen suggereren dat de steun voor organisatie van de OS28 redelijk stabiel fluctueert rond een derde pró, een derde neutraal en een derde tégen. Mensen wisselen vooral tussen neutraal en pro dan wel contra (of vice versa).

Impulsen voor de werkgelegenheid (42 procent), de komst van meer toeristen (39 procent) en economische groei (32%) worden als belangrijkste voordelen gezien. Ook verwacht bijna een derde economische groei, een impuls voor topsport, de aanleg van nieuwe sportvoorzieningen, meer nationale trots en internationaal prestige. Kosten voor de belastingbetaler (74 procent) en nutteloze, overblijvende sportvoorzieningen (43 procent) zijn de meest onderschreven nadelen. Mannen en jongeren noemen meer voordelen. Hoger opgeleiden zien zowel meer voor- als nadelen.

Tweederde van de Nederlandse bevolking vindt het niet redelijk om de belastingbetaler te laten meebetalen aan de organisatie van de Olympische Spelen en wil hieraan zelf geen eigen bijdrage leveren. Een vijfde wil maximaal tien euro betalen en dertien procent meer dan tien euro.

Van de mensen die de Nederlandse kandidatuur ondersteunen heeft een derde een voorkeur voor Amsterdam als gaststad; bijna de helft dicht Amsterdam ook de meeste kans toe. Respondenten van alle provincies (incl. Zuid-Holland) verwachten dat Amsterdam de meeste kans maakt als kandidaatstad. Een op de zes personen heeft een voorkeur voor Rotterdam, twaalf procent voor Utrecht en vier procent voor Den Haag.

Aanbevolen wordt het draagvlak periodiek te meten met de gestandaardiseerde vragenlijst.

1. Inleiding

In dit inleidende hoofdstuk beschrijven we de aanleiding voor dit onderzoek alsmede de gevolgde onderzoeksmethoden. Het hoofdstuk sluiten we af met een leeswijzer voor de rest van de rapportage.

1.1 Aanleiding

Nederland heeft de wens uitgesproken in 2028 de Olympische en Paralympische Zomerspelen (OS28) te organiseren en ook het nieuwe kabinet heeft zich geschaard achter het Olympisch Plan.

In de bidfase, ongeveer een half jaar vóór toekenning van de OS, onderzoekt het IOC het draagvlak voor OS in de kandidaatsteden en -landen. Het IOC hanteert bij de toewijzing geen formele ondergrens, maar uit de praktijk blijkt dat de Spelen nog nooit zijn toegewezen aan een stad waar het draagvlak niet minstens 70 procent is.

In Nederland zijn er de afgelopen jaren diverse peilingen gedaan naar het draagvlak onder de Nederlandse bevolking voor OS28 in Nederland. Omdat vraagstelling en methodiek verschillen, wijken ook de uitkomsten (sterk) van elkaar af (tussen de 24 en 84 procent pro OS28).¹ De Tweede Kamer heeft VWS hierover om een nadere toelichting gevraagd. Gebaseerd op de analyse en het advies van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) heeft de minister van VWS een brief aan de Tweede Kamer gestuurd (nr. 32123-XVI-162, d.d. 26 augustus 2010), waarin wordt aangekondigd dat VWS in overleg gaat met relevante partijen om te komen tot een betrouwbare oplossing voor de toekomst (zie bijlage 1).

In navolging hierop vonden twee bijeenkomsten plaats met vertegenwoordigers van het ministerie van VWS, het SCP, Olympisch Vuur, NOC*NSF, TNO en het W.J.H. Mulier Instituut (zie bijlage 2). Gezamenlijk werd een korte vragenlijst vastgesteld met het oog op een betrouwbare, periodieke toetsing van het draagvlak voor de organisatie van de Olympische Spelen in 2028 in Nederland (zie bijlage 3).

In het voorliggende rapport worden de uitkomsten van de eerste meting van deze gestandaardiseerde vragenlijst door het W.J.H. Mulier Instituut gepresenteerd. Doel hiervan is om enerzijds na te gaan in hoeverre de opgestelde lijst zinvol en betrouwbaar is en anderzijds om verschillende samenhangen met socio-demografische kenmerken en andere variabelen (bijv. sportdeelname, nationale trots) vast te stellen. Aangezien het Mulier Instituut in eerdere studies eveneens vragen opnam over het draagvlak voor de Olympische Spelen wordt tevens ingegaan op overeenkomsten en verschillende in vraagstelling en uitkomsten.

¹ Zie Tiessen-Raaphorst, A., Stoop, I. & Haan, J. de (2010). Validiteit onderzoeken rondom draagvlak Olympische Spelen en advies en advies voor vervolg. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau. De meest negatieve draagvlakmeting (TNSIPO) van 24 procent pro OS28 (en 70 procent contra) werd recent gepubliceerd in *Sport & Strategie* 5/1(2011), p.1.

1.2 Methode van onderzoek

De opgestelde gestandaardiseerde vragenlijst over draagvlak voor OS28 werd in november 2010 voorgelegd aan 2.612 personen van 15 tot en met 80 jaar via een online vragenlijst, zie bijlage 3. De draagvlakvragen vormden onderdeel van een grotere studie met in totaal zeven sportgerelateerde thema's.

Deze studie vormde een vervolgmeting op de in oktober 2010 afgenomen 'SportersMonitor 2010'. De 'SportersMonitor' is een periodieke meting onder de Nederlandse bevolking, uitgezet door het W.J.H. Mulier Instituut, in samenwerking met NOC*NSF en NISB.² In het onderzoek worden zowel sporters als niet-sporters bevestigd naar hun sportgedrag, ervaringen in en meningen over sport. Het onderzoek wordt uitgevoerd onder een steekproef van 5-80 jarigen van het *Consumer Jury Panel*, een representatief internetpanel, van GfK Panel Services te Dongen. De 'SportersMonitor' bevat de RSO-sportdeelnamevragen als basis en heeft aanvullende modules in de standaardmeting en in tussentijdse metingen.

Vergelijkingen in de tijd en tussen vraagstellingen

In de reguliere jaarlijkse meting van de SportersMonitor in oktober 2008 en oktober 2010 zijn eveneens enkele andere stellingen over OS28 draagvlak, Olympische ambities en topsport opgenomen (zie bijlage 4).³ Bovendien is gevarieerd met antwoordcategorieën om eventuele invloeden hiervan op de resultaten te bepalen.

In de aanvullende novembermeting was naast de OS28 draagvlakvragenlijst, tevens een ander vragenblok opgenomen met enkele stellingen over de Olympische ambities (zie bijlage 4). In de voorliggende rapportage zijn de uitkomsten van de officiële IOC-draagvlakvraag (zie vraag 1, bijlage 3) vergeleken c.q. gekruist met de resultaten van deze verwante stellingen in de novembermeting en in eerdere metingen.

1.3 Leeswijzer

In het volgende resultatenhoofdstuk beschrijven we de uitkomsten van bevolkingsonderzoek naar de bekendheid met en steun voor de plannen om in 2028 de Olympische Spelen in Nederland te organiseren. Ook komen hierin de antwoorden op verwachte voor- en nadelen en bereidheid tot persoonlijke financiering aan de orde. In hoofdstuk drie presenteren we de resultaten van enkele vergelijkingen tussen verschillende draagvlakvragen op verschillende meetmomenten en de samenhang met gelieerde stellingen over topsport en Olympische ambities. In het slothoofdstuk staan de belangrijkste uitkomsten en conclusies centraal.

² Voor meer informatie over het onderzoek waarbinnen de draagvlak OS28 vragenlijst werd afgenomen, zie www.mulierinstituut.nl/monitoring/sporterspanel/.

³ De vragen in oktober 2010 werden voorgelegd aan een split run groep van 1.761 personen van 15-80 jaar.

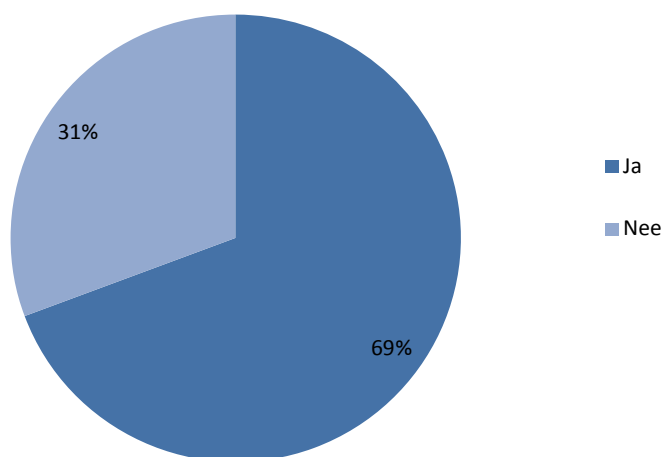
2. Draagvlak voor de Olympische Spelen

In dit resultatenhoofdstuk gaan we achtereenvolgens in op de bekendheid van de bevolking met de OS28 ambitie, het draagvlak hiervoor, de verwachte voor- en nadelen, de bereidheid van de burger tot meebetalen en de keuze voor kandidaatsteden.

2.1 Bekendheid

In november 2010 geeft ruim twee derde (69%) van de Nederlandse bevolking aan dat ze weet dat Nederland de ambitie heeft om in 2028 de Olympische Spelen te organiseren (Figuur 2.1). Onder hoog opgeleide personen is dit 75 procent en onder laag opgeleiden 64 procent (zie tabel b3.1 in de bijlagen). Van de niet-sporters kent bijna twee derde de ambitie tegenover drie kwart van de zeer frequent sporters (120 keer per jaar of vaker) (zie tabel b3.2 in de bijlagen).

Figuur 2.1 Bekendheid met de ambitie van Nederland om in 2028 de Olympische Spelen te organiseren, Nederlandse bevolking van 15-80 jaar (n= 2.612), in procenten

Bron: Sportersmonitor 2010 (tussenmeting november), W.J.H. Mulier Instituut

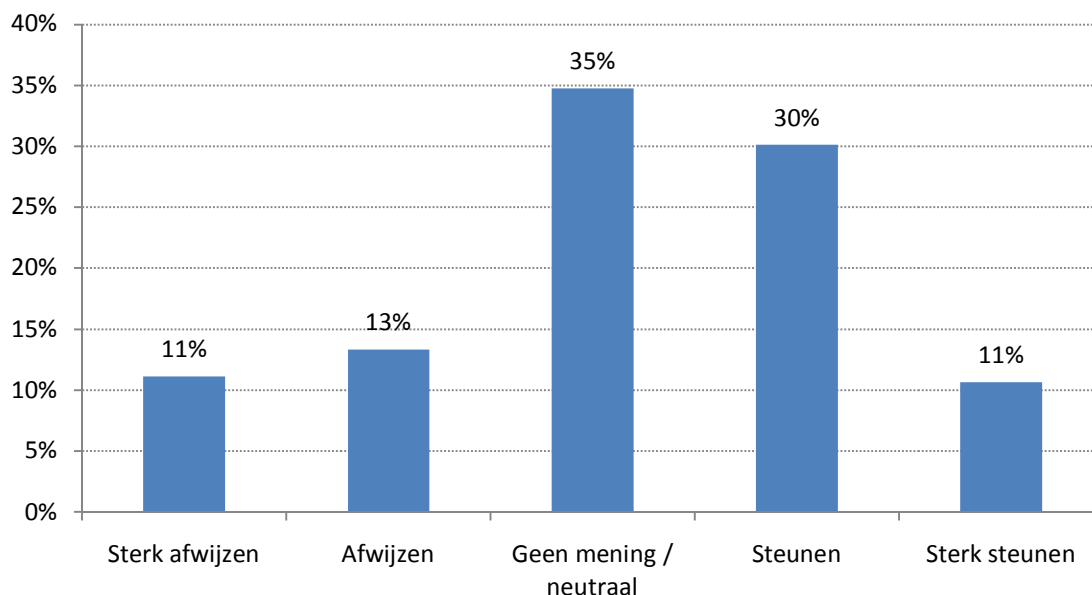
2.2 Ondersteuning

Om het draagvlak voor de OS28 te meten, zijn twee min of meer gelijke vragen gesteld (zie ook bijlage 3):

- *In welke mate zou u het steunen of afwijzen wanneer Nederland in 2028 het gastland voor de Olympische Zomerspelen is?* (officiële draagvlakvraag van het IOC)
- *Wilt u dat Nederland in 2028 de Olympische Zomerspelen organiseert?*

Op basis van de officiële draagvlakvraag van het IOC zijn vier op de tien Nederlanders (sterk) vóór het plan om de Olympische Spelen in 2028 in Nederland te organiseren (Figuur 2.2). Daar staat tegenover dat een kwart dit initiatief (sterk) afwijst. Ongeveer een derde heeft geen uitgesproken mening of Nederland nu wel of niet in dat jaar de rol van gastland zou moeten hebben.

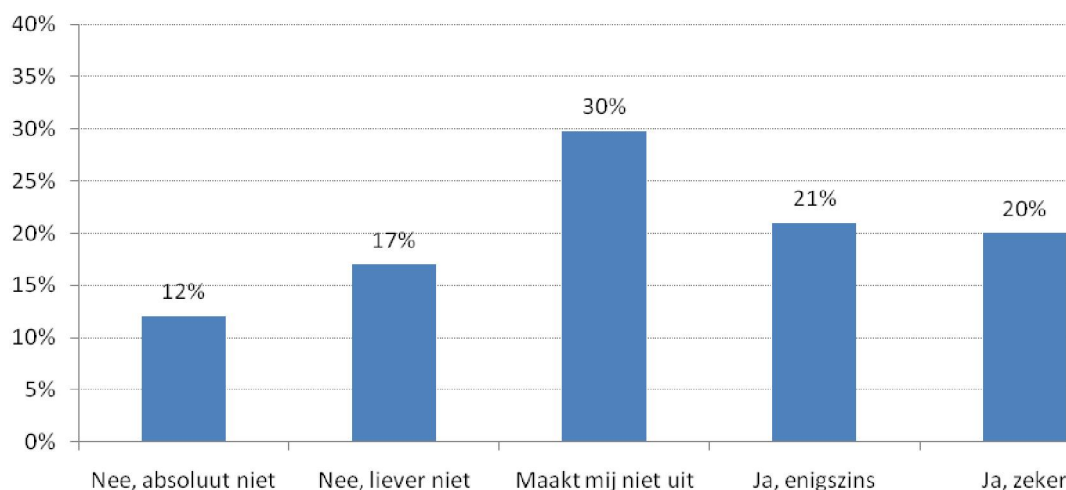
Figuur 2.2 Steun voor en afwijzing voor Nederland als gastland voor de Olympische Zomerspelen in 2028 (IOC draagvlakvraag), Nederlandse bevolking van 15-80 jaar (n= 2.612), in procenten

Bron: Sportersmonitor 2010 (tussenmeting november), W.J.H. Mulier Instituut

De antwoorden op de officiële IOC vraag vertonen sterke overeenkomst met de iets anders geformuleerde vraag onder dezelfde groep mensen, zie figuur 2.3. Ook nu zien we dat 41% van de bevolking wél zou willen dat Nederland in 2028 de Olympische Spelen organiseert.

Figuur 2.3. De mate waarin de bevolking wil dat Nederland de Olympische Spelen in 2028 organiseert, Nederlandse bevolking van 15-80 jaar (n= 2.612), in procenten

Bron: Sportersmonitor 2010 (tussenmeting november), W.J.H. Mulier Instituut

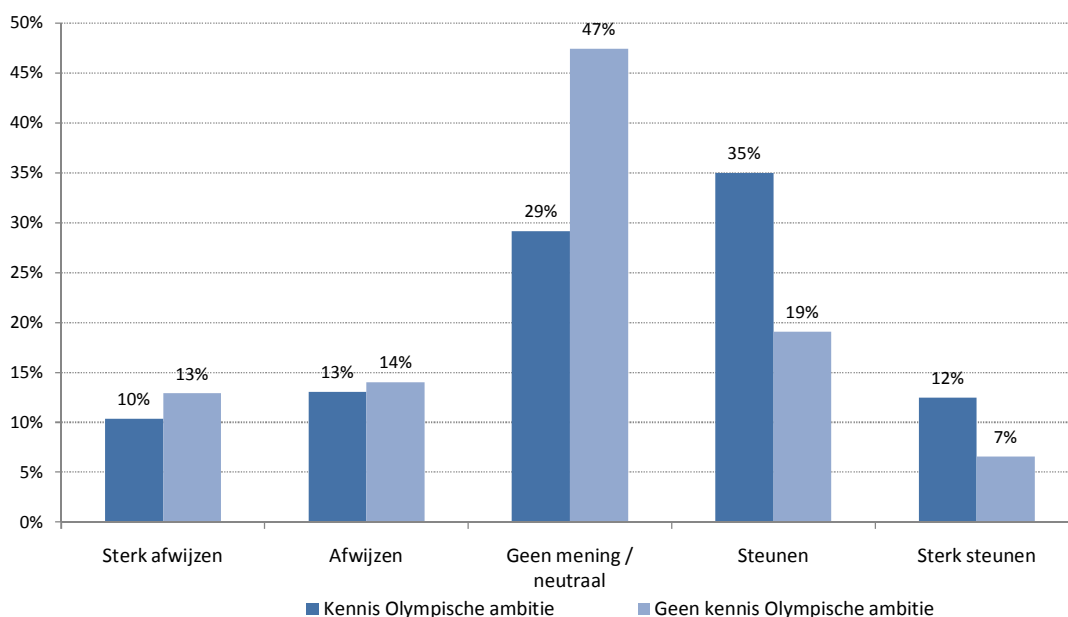
Er is wel een iets kleinere groep mensen (30%) neutraal en een iets grotere groep (29%) die de Olympische Spelen liever niet naar Nederland ziet komen. Mogelijk stemmen meer personen

tegen vanwege de iets anders geformuleerde vraagstelling, of is de mening van een aantal respondenten veranderd gedurende het invullen van de vragenlijst, op basis van onder meer de vragen over verwachte voor- en nadelen van OS28.

Grotere bekendheid leidt tot meer steun

Er blijkt een duidelijke samenhang tussen de mate waarin mensen bekend zijn met OS28 en hier steun aan verlenen. Van de mensen die bekend zijn met de ambitie de Spelen te organiseren, ondersteunt bijna de helft de plannen voor OS28, tegenover een kwart van de mensen die onbekend zijn met die ambitie, zie figuur 2.4. Personen die niet bekend zijn met de Olympische ambitie zijn vooral geneigd ‘neutraal’ te stemmen. Het aantal tegenstemmers is ongeveer even groot tussen mensen zonder en mensen met kennis van OS 28.

Figuur 2.4 Steun en afwijzing voor Nederland als gastland voor de Olympische Zomerspelen in 2028, naar bekendheid met de Olympische ambitie, Nederlandse bevolking van 15-80 jaar (n= 2.612), in procenten

Bron: Sportersmonitor 2010 (tussenmeting november), W.J.H. Mulier Instituut

Naarmate de leeftijd stijgt, daalt de steun voor het organiseren van Spelen. Van de 16- tot 20-jarigen ondersteunt de helft het plan; van de 66- tot 80-jarigen nog maar een kwart, zie tabel b3.1 in de bijlagen. Verder zijn niet-sporters minder enthousiast in hun steun voor OS28 dan gemiddeld en personen die lid zijn van een sportvereniging juist meer dan gemiddeld. Onder personen die lid zijn van een vereniging én sportbond is meer dan de helft pró OS28, zie tabel b3.2 in de bijlagen.

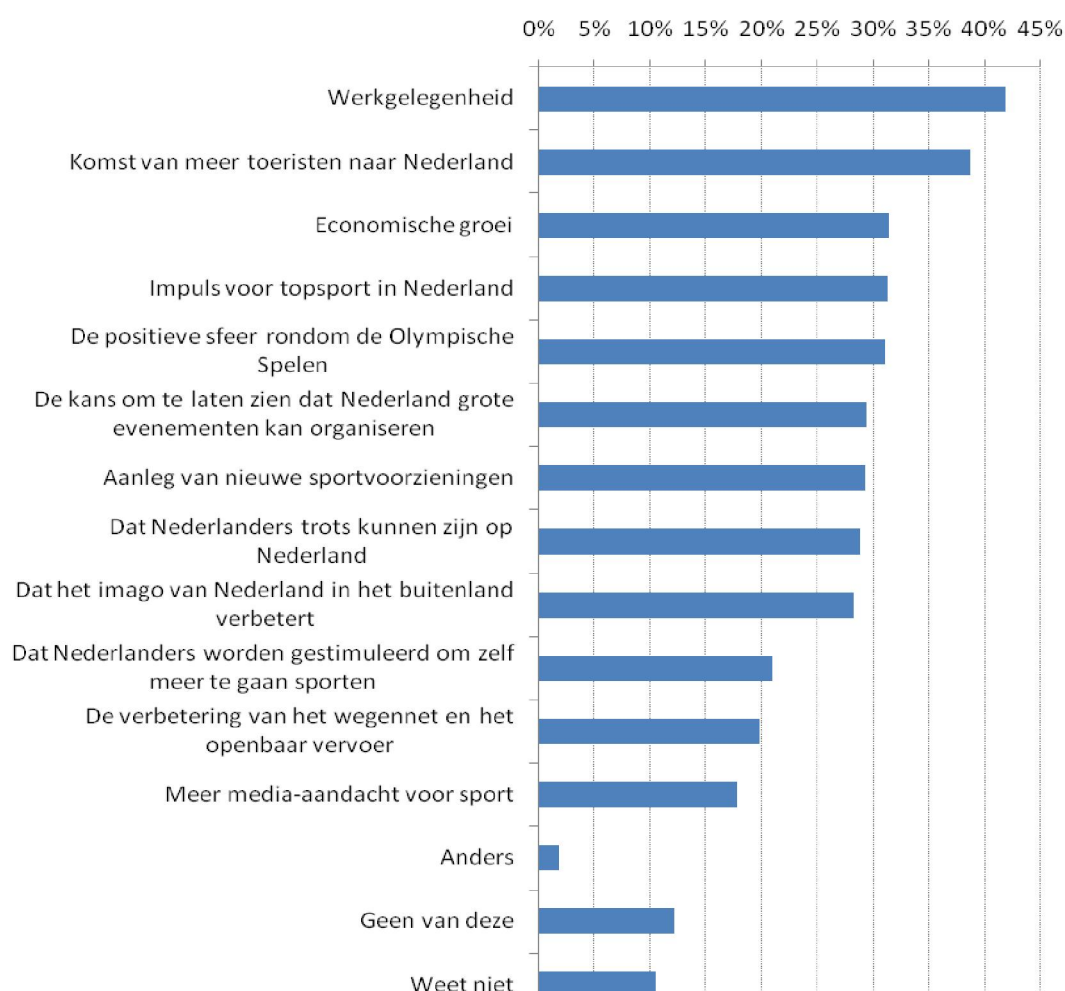
2.3 Voor- en nadelen

Aan de respondenten werd een lijst met verschillende mogelijke voor- en nadelige invloeden van OS28 voorgelegd.

OS28 goed voor werkgelegenheid en toeristengroei

Het meest genoemde voordeel van OS28 is dat het goed is voor de werkgelegenheid (42%) en dat er door dit evenement meer toeristen naar Nederland komen (39%), zie figuur 2.5. Tevens verwacht bijna een derde andere voordelen, zoals economische groei, een impuls voor topsport, de positieve sfeer, bewijzen van evenementorganisatie, de aanleg van nieuwe sportvoorzieningen, nationale trots en internationaal prestige. Het minst overtuigd is de bevolking van de stimulans op de sportdeelname, en de verbetering van het wegennet en OV. Het laatste genoemde aspect 'meer media-aandacht voor sport', wat ongetwijfeld een gevolg is van OS28, zien mensen minder als een 'voordeel'.

Figuur 2.5 Voordelen van het organiseren van de Olympische Spelen, Nederlandse bevolking van 15-80 jaar (n= 2.612), in procenten

Bron: Sportersmonitor 2010 (tussenmeting november), W.J.H. Mulier Instituut

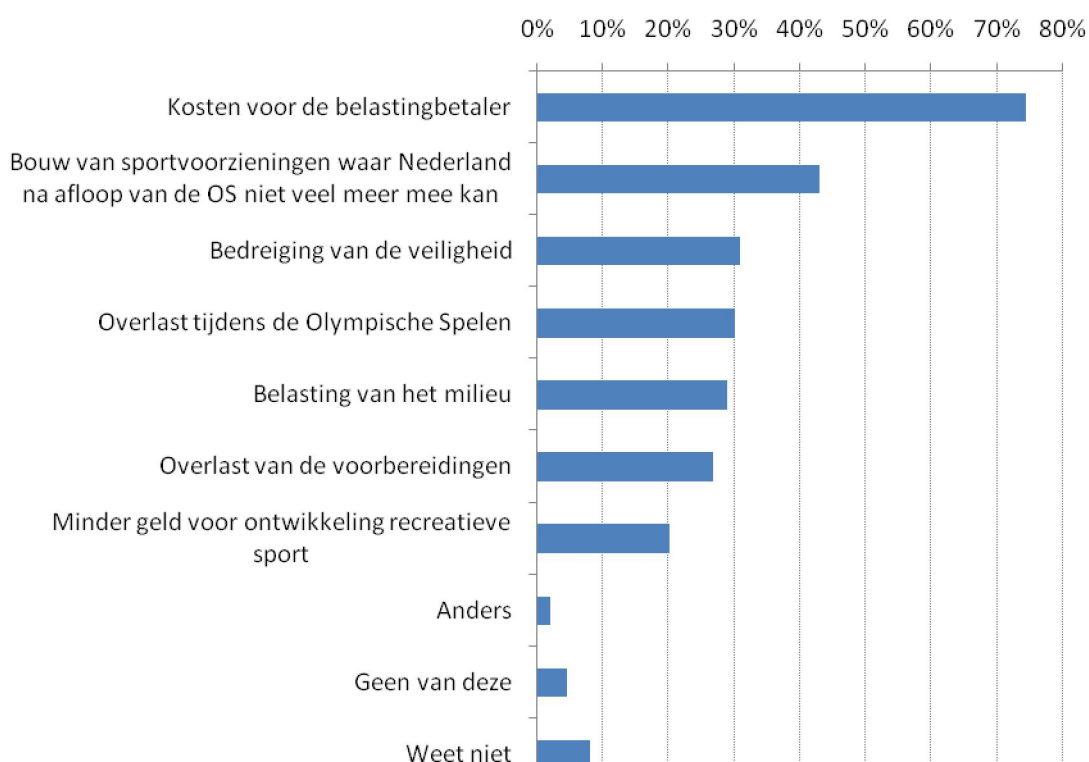
Elk van de voorgelegde voordelen van de Spelen wordt vaker door mannen dan door vrouwen genoemd, zie tabel b3.3 in de bijlagen. Het grootste verschil in procentpunten (ongeveer tien) is te zien bij de voordelen aanleg van nieuwe sportvoorzieningen, imagoverbetering in het buitenland en topsportimpuls. Evenredig met de steun voor OS28 worden met toenemende leeftijd, de voordelen minder onderschreven. Naar opleidingsniveau zijn er minder verschillen, maar hoger opgeleiden zijn iets vaker dan laag opgeleide personen geneigd een bepaald voordeel te noemen.

De mensen die afwijzend staan tegenover OS28 zien logischerwijs veel minder voordelen dan degenen die OS28 steunen. De meest genoemde voordelen door mensen die (sterk) afwijzend staan tegenover OS28, zijn werkgelegenheid (21%), de komst van meer toeristen naar Nederland (21%) en de aanleg van nieuwe sportvoorzieningen (16%). Onder OS28 propagandisten liggen deze percentages met resp. 58, 53 en 43 procent beduidend hoger.

Kosten belastingbetaler en overtollige accommodaties grootste nadelen

Het meest genoemde (74%) nadeel van het organiseren van de Olympische Spelen is dat men vreest dat de belastingbetaler wordt opgezadeld met de kosten (Figuur 2.6). Minder dan de helft (43%) denkt dat Nederland blijft zitten met sportvoorzieningen waar men na de Olympische Spelen niet veel meer mee kan. Ongeveer een derde van de bevolking noemt (ook) bedreiging van de veiligheid, overlast en belasting van het milieu als nadelen.

Figuur 2.6 Nadelen van het organiseren van de Olympische Spelen, Nederlandse bevolking van 15-80 jaar (n= 2.612), in procenten

Bron: Sportersmonitor 2010 (tussenmeting november), W.J.H. Mulier Instituut

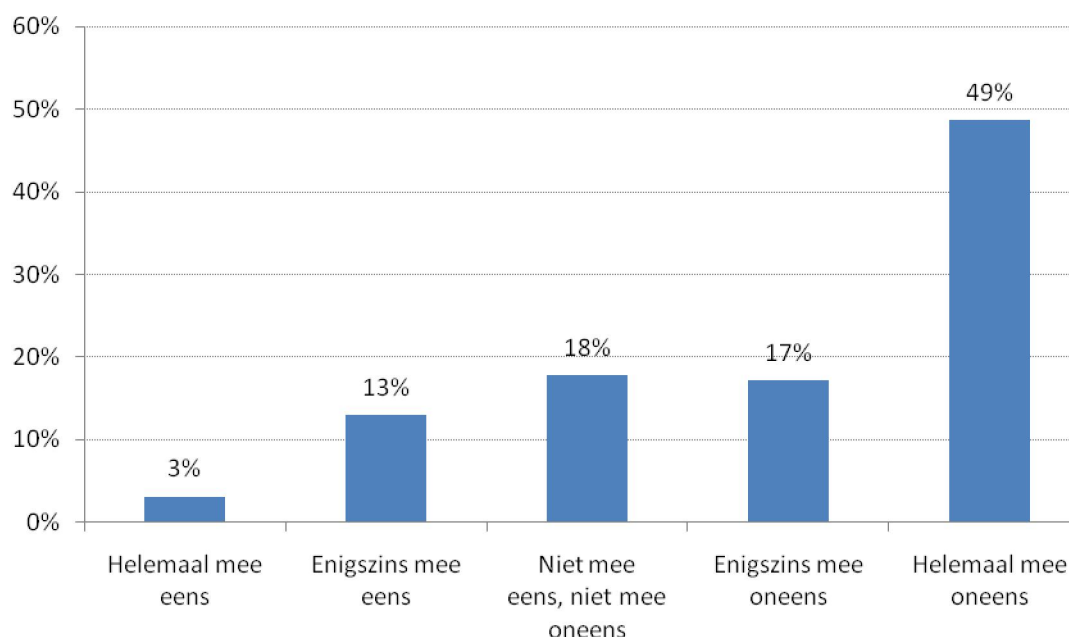
Bij het noemen van de nadelen zijn er geen opmerkelijke verschillen naar geslacht of leeftijd. Opmerkelijk is dat hoog opgeleide personen niet alleen vaker dan laag opgeleiden een bepaald voordeel noemen, maar over het algemeen ook vaker nadelen zien, zie tabel b3.3 in de bijlagen.

Het is niet verassend dat mensen die OS28 (sterk) afwijzen vaker nadelige effecten verwachten dan ondersteuners van OS28. Er zijn drie nadelen die ook personen die de organisatie van de Olympische Spelen door Nederland (sterk) steunen veelvuldig noemen: de kosten voor de belastingbetaler (70%), de bouw van onrendabele sportvoorzieningen (31%) en de bedreiging van de veiligheid (34%). De kosten voor de belastingbetaler (88%) en de bouw van onrendabele sportvoorzieningen (58%) worden tevens het vaakst genoemd door de mensen die OS28 (sterk) afwijzen. Ook verwachten meer dan vier op de tien personen uit deze anti-OS28 groep overlast tijdens de Olympische Spelen.

2.4 Meebetalen door de burger

In de vorige paragraaf werd al genoemd dat de kosten voor de belastingbetaler als grootste nadeel worden gezien voor de organisatie van de Olympische Spelen. Twee derde van de Nederlandse bevolking vindt dat het niet redelijk is om van de belastingbetaler te verlangen extra te betalen voor de Spelen (Figuur 2.7). Zestien procent vindt dat wel tot op zekere hoogte redelijk en bijna twee op de vijf personen hebben hier geen uitgesproken mening over.

Figuur 2.7. De mate waarin de Nederlandse bevolking het redelijk vindt dat de belastingbetaler gevraagd wordt een financiële bijdrage te leveren om de organisatie van de Olympische Spelen in Nederland mogelijk te maken, Nederlandse bevolking van 15-80 jaar (n= 2.612), in procenten

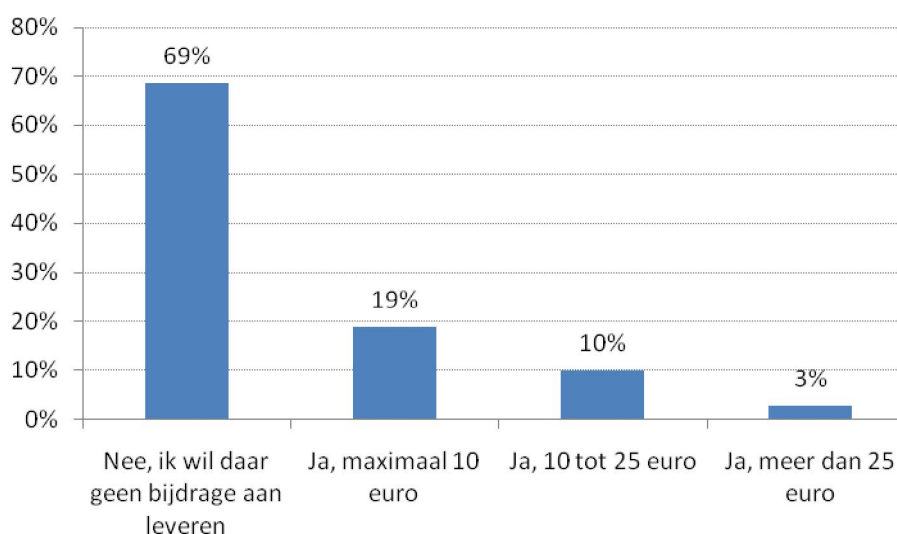

Bron: Sportersmonitor 2010 (tussenmeting november), W.J.H. Mulier Instituut

Een kwart van de mannen vindt het (enigszins) redelijk dat de belastingbetaler wordt gevraagd een financiële bijdrage te leveren om de Spelen in ons land mogelijk te maken, tegenover een op de tien vrouwen, zie tabel b3.1 en b3.2 in de bijlagen. Verder blijkt de bereidheid tot betaling met toenemende leeftijd af te nemen, van 29 naar 16 procent. Ook niet-sporters (10%) zijn minder geneigd tot betaling; verenigings- en bondsleden (34%) zijn daarentegen relatief vaker betalingsbereid.

Twee derde van de bevolking zou geen eigen geld willen bijdragen om de organisatie van de Olympische Spelen in Nederland mogelijk te maken (Figuur 2.8). Een vijfde zou maximaal €10,00 willen betalen en een op de tien personen maximaal €25,00. Slechts een klein deel (3%) zou bereid zijn om meer dan €25,00 bij te dragen.

Figuur 2.8 De bereidheid om een bepaald bedrag te willen bijdragen om de organisatie van de Olympische Spelen in Nederland mogelijk te maken, Nederlandse bevolking van 15-80 jaar (n= 2.612), in procenten

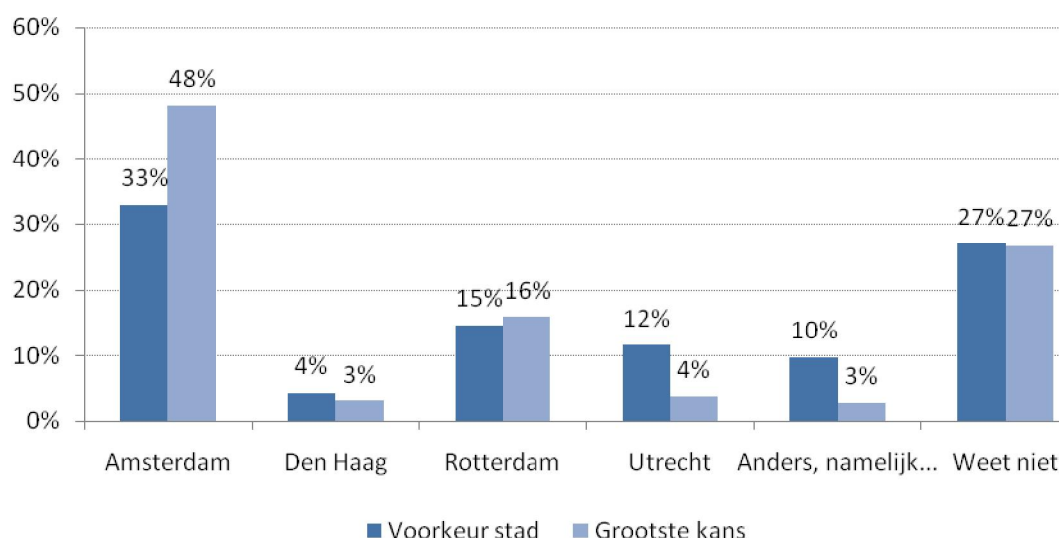
Bron: Sportersmonitor 2010 (tussenmeting november), W.J.H. Mulier Instituut

Ook ten aanzien van het betalen van een eigen bijdrage zijn mannen guller dan vrouwen en jongeren meer betalingsbereid dan ouderen: 18 procent van de mannen en 7 procent van de vrouwen is bereid om in ieder geval €10,00 bij te dragen om de organisatie van de Olympische Spelen in Nederland mogelijk te maken (zie tabel b3.1 in de bijlagen). Van 16-20 jarigen tot 66-80 neemt de bereidheid een bedrag van in ieder geval €10,00 te willen betalen af van 14 procent naar 7 procent.

2.5 Keuze voor een gaststad

De mensen die de Nederlandse kandidatuur voor de Olympische Spelen (sterk) ondersteunen of er neutraal tegenover staan, hebben een voorkeur voor Amsterdam als gaststad (33%; Figuur 2.9). De bevolking schat ook in dat Nederland met Amsterdam de meeste kans maakt om de Olympische Spelen te mogen organiseren (48%). Rotterdam is op afstand tweede. Andere steden lijken in de ogen van de bevolking geen serieuze kandidaat.

Figuur 2.9 Steden waarvoor men *voorkeur* heeft als gaststad en waarvan men denkt dat die de *grootste kans* maken om gastland te zijn, 15-80 jarigen die neutraal of positief staan tegenover een Nederlandse kandidatuur (n= 1.971), in procenten

Bron: Sportersmonitor 2010 (tussenmeting november), W.J.H. Mulier Instituut

Duidelijk is dat een voorkeur voor Amsterdam, Rotterdam en Utrecht als gaststad in de eigen provincie sterker is dan in andere provincies, zie tabel 2.1. Voor Den Haag geldt dat niet, met Rotterdam als ‘eigen’ provincieconcurrent. Naast Noord-Holland, dat met 56 procent voor Amsterdam kiest, is ook in alle overige provincies de voorkeur voor Amsterdam het sterkst, behalve in Zuid-Holland, dat een voorkeur uitspreekt voor Rotterdam (32%). Niettemin kiezen Zuid-Hollanders beduidend vaker voor de ‘concurrent’ Amsterdam (23%), dan Noord-Hollanders voor Rotterdam (8%).

Tabel 2.1 Steden waarvoor men *voorkeur* heeft als gaststad, naar provincie, in procenten, 15-80 jarigen die neutraal of positief staan tegenover een Nederlandse kandidatuur (n= 1.971), in procenten

	Amsterdam	Den Haag	Rotterdam	Utrecht	Anders	Weet niet	n=
Groningen	32	3	11	9	16	29	111
Friesland	27	3	8	16	16	30	108
Drenthe	25	5	15	14	11	29	93
Overijssel	30	6	7	17	11	28	196
Flevoland	46		11	4	14	25	83
Gelderland	31	4	10	18	9	28	290
Utrecht	35	0	7	30	7	20	204
Noord-Holland	56	2	8	7	7	20	355
Zuid-Holland	23	8	32	5	5	26	523
Zeeland	32	1	15	10	7	35	82
Noord-Brabant	29	5	14	8	14	30	380
Limburg	29	3	13	10	12	33	179
Totaal	33	4	15	12	10	27	2.604

Als het gaat om de stad met de grootste kans om de Olympische Spelen naar Nederland te halen, komt Amsterdam er nog gunstiger uit als bij de vraag naar voorkeur (Tabel 2.2). Ook in Zuid-Holland acht men Nederland met Amsterdam (40%) als gaststad kansrijker dan met Rotterdam (29%).⁴

Tabel 2.2 Steden waarvan men denkt dat die de *grootste kans* maken om gastland te zijn, naar provincie, 15-80 jarigen die neutraal of positief staan tegenover een Nederlandse kandidatuur (n= 1.971), in procenten

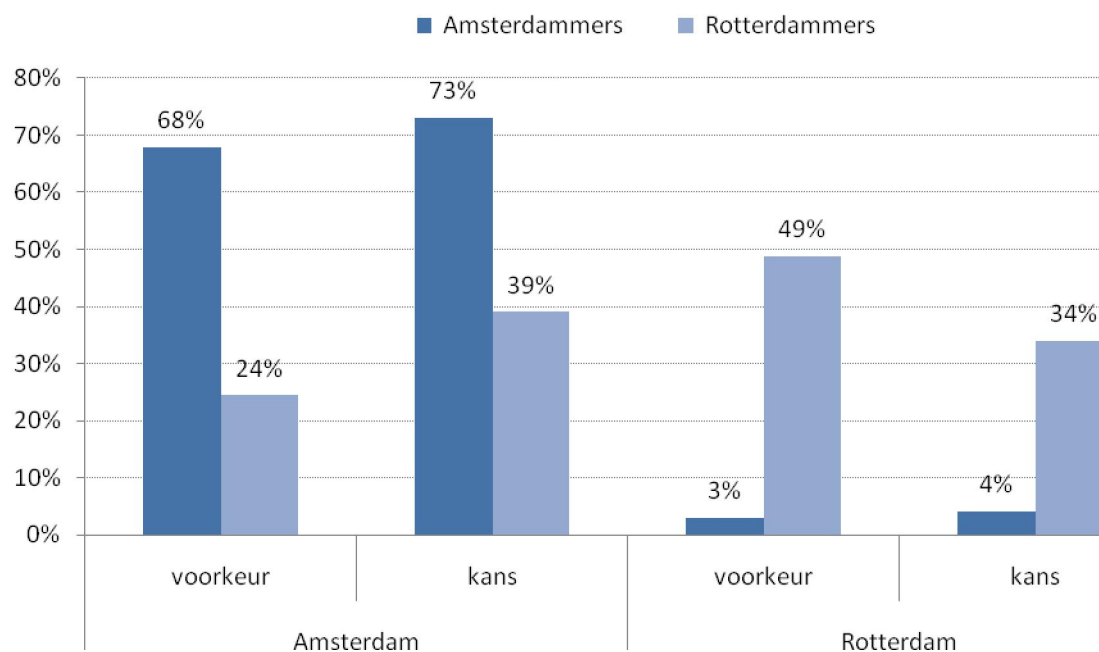
	Amsterdam	Den Haag	Rotterdam	Utrecht	Anders	Weet niet	n=
Groningen	52		15	5	1	28	111
Friesland	48	3	7	6	3	33	108
Drenthe	42	4	13	2	3	35	93
Overijssel	49	4	13	3	2	28	196
Flevoland	55		15	4	4	22	83
Gelderland	49	4	11	5	3	27	290
Utrecht	54	2	14	8	1	20	204
Noord-Holland	62	3	10	3	2	20	355
Zuid-Holland	40	3	29	1	2	25	523
Zeeland	46	2	19	5		28	82
Noord-Brabant	43	3	14	4	5	31	380
Limburg	44	2	12	4	3	35	179
Totaal	48	3	16	4	3	27	2.604

Op gemeenteniveau zijn de voorkeuren voor de eigen stad nog duidelijker dan naar provincie, hoewel hierbij wel opgemerkt moet worden dat het aantal respondenten per gemeente vrij beperkt is, zie figuur 2.10 en tabel b3.5 en b3.6 in de bijlagen.

Twee derde van de Amsterdammers heeft een voorkeur voor de eigen gemeente als gaststad, tegenover de helft van de Rotterdammers. Wat betreft de meeste kans op de Spelen in 2028, kiest drie kwart van de Amsterdammers voor de eigen stad als gaststad. Van de Rotterdammers heeft een derde het meest vertrouwen in de eigen stad, maar denkt de helft dat Nederland meer kans maakt met Amsterdam.

⁴ Overigens is de algehele steun provincie voor de organisatie van OS28 in Nederland in Noord Holland (40%) en Zuid Holland (37%) redelijk vergelijkbaar, zie tabel b3.4 in de bijlagen. Onder Groningers is de steun het minst (35%) en de weerstand (32%) het grootst. Onder Utrechters is de meeste (49%) en onder Drentenaren en Limburgers de minste weerstand.

Figuur 2.10 Amsterdam en Rotterdam als gaststeden van *voorkeur* en met de *grootste kans*, naar inwoners gemeente Amsterdam en Rotterdam die neutraal of positief staan tegenover een Nederlandse kandidatuur (n=189), in procenten

Bron: Sportersmonitor 2010 (tussenmeting november), W.J.H. Mulier Instituut

Gezien het relatief geringe aantal respondenten is het aan te bevelen een aanvullende bevolkingspeiling te houden onder Amsterdammers en Rotterdammers.

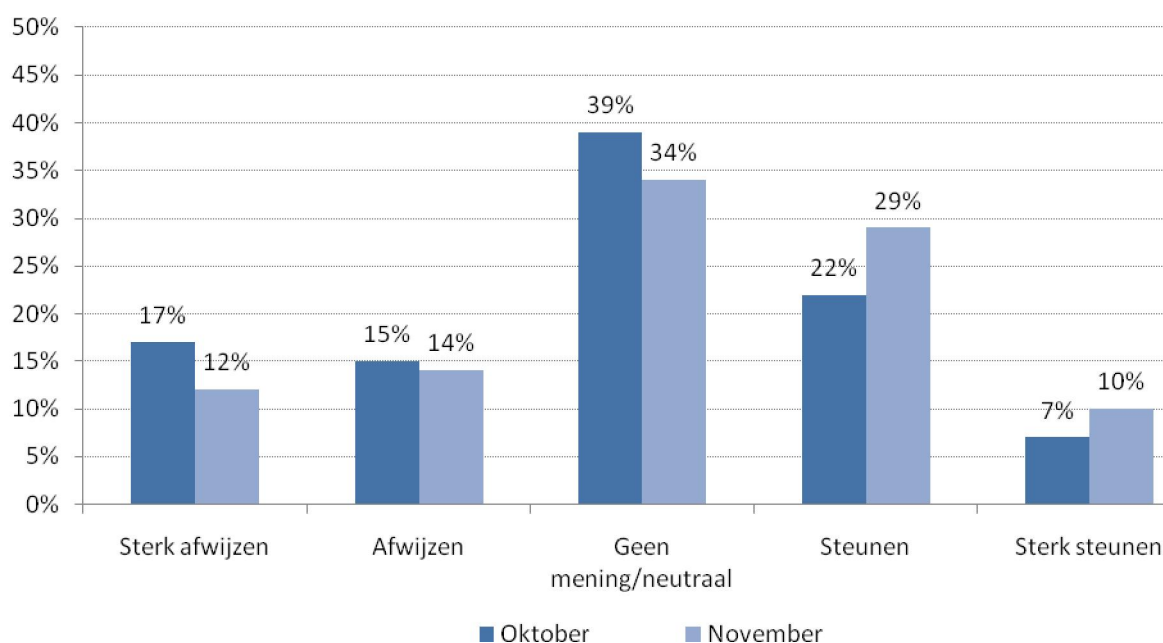
3. Draagvlakfluctuaties in de tijd en door vraagstelling

In dit hoofdstuk presenteren we de resultaten van enkele vergelijkingen tussen verschillende draagvlakvragen op verschillende meetmomenten en de samenhang met gelieerde stellingen over topsport en Olympische ambities.

Zwevende voorkeuren

Een maand voor de meting van de volledige gestandaardiseerde draagvlakvragenlijst in november, werd in de basismeting van de SportersMonitor 2010 in oktober de officiële IOC draagvlakvraag reeds voorgelegd aan een deel van dezelfde groep mensen ($n=1.302$).⁵ Bij dit deel van de steekproef was de ondersteuning in oktober met 29 procent beduidend geringer ten opzichte van 39 procent in november. En de tegenstand groter met 32 procent tegenover 26 procent in november, zie figuur 3.1.⁶

Figuur 3.1 Steun voor en afwijzing van Nederland als gastland voor de Olympische Zomerspelen in 2028 (IOC draagvlakvraag), Nederlandse bevolking van 15-80 jaar ($n=1.302$), in procenten

Bron: Sportersmonitor 2010 (basismeting oktober en tussenmeting november), W.J.H. Mulier Instituut

⁵ Het betrof slechts een overlappende groep van 1.761 personen en niet 2.612, omdat in de oktobermeting een split-run groep werd gevraagd van in totaal 3.540 15-plussers die aan de SportersMonitor deelnamen.

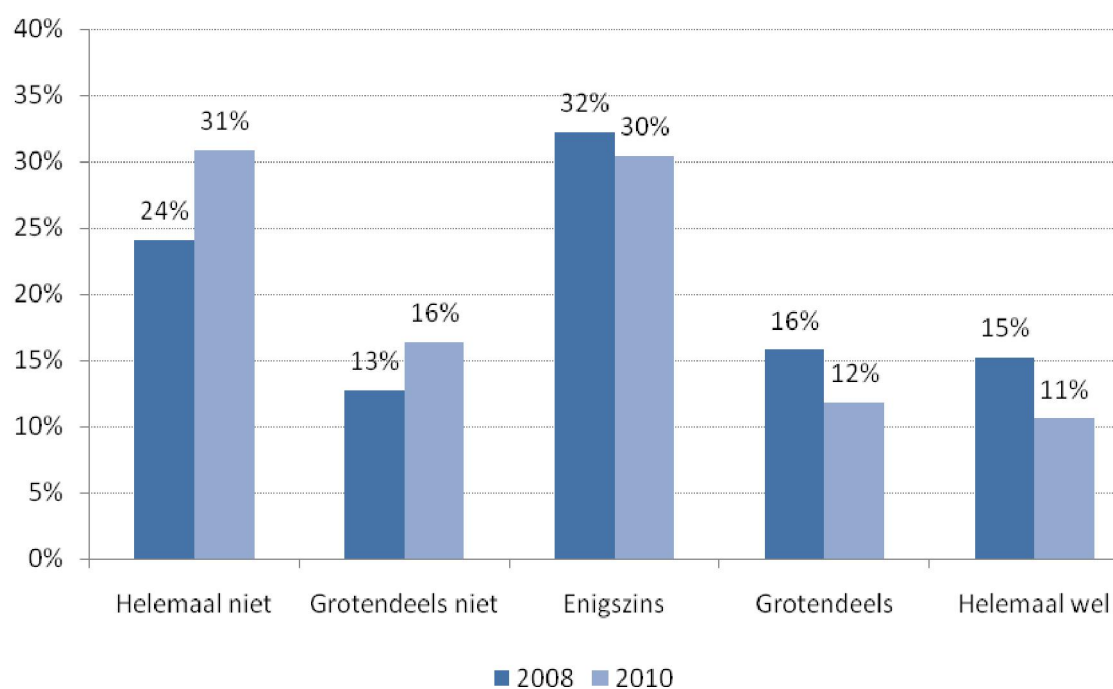
⁶ De in figuur 3.1 weergegeven percentages in november wijken iets af van de eerder vermelde percentages (van 41% steun en 24% afwijzing) in figuur 2.1, vanwege de iets andere steekproefsamenstelling (1.302 personen ipv 2.612).

Voor een maand is tien procent meer steun voor OS28 een opmerkelijke stijging. Die stijging wordt vooral veroorzaakt door personen die van neutraal wisselden naar positief. Veel personen blijken overigens een kleine fluctuatie te laten zien in hun stemgedrag. In totaal heeft 55 procent bij de twee metingen precies hetzelfde antwoord gegeven. Veertien procent stemde negatiever en dertig procent positiever. Slechts een beperkte groep bleek te wisselen van steun naar afwijzen (1%) of vice versa (3%). We hebben vooralsnog geen verklaring voor de gevonden fluctuaties.

In de basismetingen van de SportersMonitor 2008 en 2010 werd eveneens op een iets andere manier gevraagd of er draagvlak bestaat onder de respondenten om de Olympische Spelen in 2028 in Nederland te organiseren: *Ik zou graag zien dat de Olympische Spelen in 2028 in Nederland worden gehouden.*

In het jaar 2008 (Olympische zomerspelen in Peking) gaf 31 procent van de bevolking aan dat ze graag zouden zien dat de Olympische Spelen in 2028 in Nederland worden gehouden. In 2010 zakte dit percentage op dezelfde vraag naar 23 procent (Figuur 3.2). Opvallend is dat respondenten in 2010 niet zozeer vaker kozen voor de minder negatieve ‘neutrale’ categorie (‘enigszins mee eens’) vergeleken met 2008, maar vaker voor (sterke) afwijzing (47%) van de stelling dat ze graag zien dat OS28 in Nederland plaats vindt.

Figuur 3.2 De mate waarin mensen het eens zijn met de stelling dat ze graag zien dat de Olympische Spelen in 2028 in Nederland worden gehouden, Nederlandse bevolking van 15-80 jaar (2008: n= 2.465; 2010: n= 870)

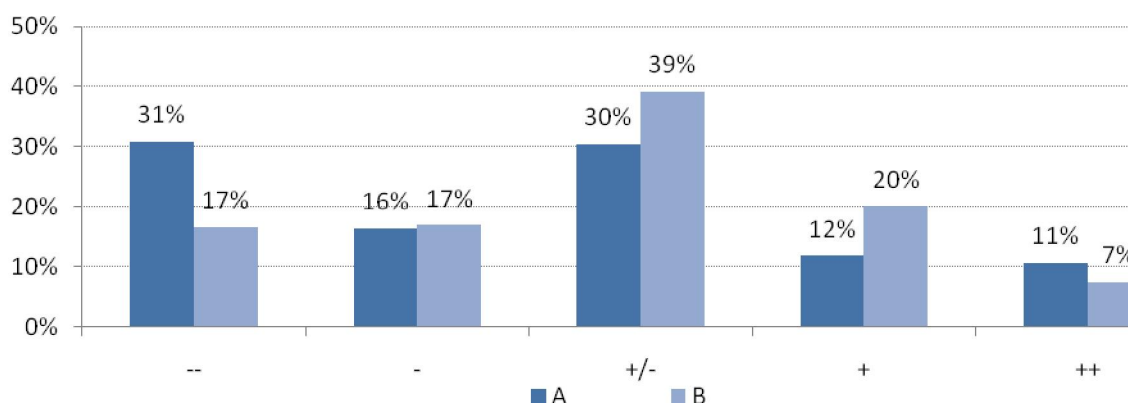
Bron: Sportersmonitor 2008 en 2010 (basismetingen oktober), W.J.H. Mulier Instituut

Invloed antwoordopties

In de basismeting van de SportersMonitor 2010 is bovendien gekeken naar de invloed op de uitkomst van twee verschillende antwoordopties op dezelfde draagvlak-vraag: *Ik zou graag zien dat de Olympische Spelen in 2028 in Nederland worden gehouden.*

Op deze vraag met een 5-puntschaal die loopt van ‘sterk mee eens’ naar ‘sterk mee oneens’ ziet 27 procent (heel) graag dat de Olympische Spelen in 2028 in Nederland worden gehouden, zie figuur 3.3. Deze laatste uitkomst is vergelijkbaar met de 29 procent steun die in dezelfde (oktober)meting werd uitgesproken op de IOC draagvlakvraag (vgl figuur 3.1). Ook de afwijzing van OS28 op de ‘sterk mee eens - sterk mee oneens’ schaal (35%) komt meer overeen met de IOC draagvlakvraag in de oktobermeting (31%) dan met dezelfde vraag met afwijkende antwoordopties (47%).

Figuur 3.3 De mate waarin mensen het eens zijn met de stelling dat ze graag zien dat de Olympische Spelen in 2028 in Nederland worden gehouden, naar verschillen in antwoordcategorieën¹, Nederlandse bevolking van 15-80 jaar (A: n= 870; B: n=891), in procenten

Bron: Sportersmonitor 2010 (basismeting oktober), W.J.H. Mulier Instituut

¹ **Antwoordcategorieën:**

A: Helemaal niet / Grotendeels niet/ Enigszins/ Grotendeels / Helemaal wel

B: Sterk mee eens / Mee eens / Niet eens, niet oneens / Mee oneens / Sterk mee oneens

De resultaten laten duidelijk zien dat er naast een redelijk grote stabiliteit in het draagvlak voor de OS28 (23-41 procent vóór) tevens sprake is van fluctuering in de tijd en verschillende vraagstellingen en antwoordopties van (grote) invloeden kunnen zijn, zie tabel 3.1.

voor een totaaloverzicht van de verschillende uitkomsten met betrekking tot het draagvlak onder bevolking voor OS28.

Tabel 3.1 Verschillende indicatoren voor het draagvlak onder de Nederlandse bevolking om in 2028 de Olympische Spelen in Nederland te houden, 2008 en 2010 (percentage positieve antwoorden)

vraagstelling	maand/ jaar afname	N	antwoordcategorieën	% vóór OS28
In welke mate zou u het steunen of afwijzen wanneer Nederland in 2028 het gastland voor de Olympische Zomerspelen is? (IOC-vraag)	10/2010	1.302	(sterk) steunen	29%
	11/2010	2.612	(sterk) steunen	41%
Wilt u dat Nederland in 2028 de Olympische Zomerspelen organiseert?	11/2010	2.612	ja, enigszins / ja, zeker	41%
Ik zou graag zien dat de Olympische Spelen in 2028 in Nederland worden gehouden	10/2008	2.465	grotendeels/helemaal wel	31%
	10/2010	870	grotendeels/helemaal wel	23%
	10/2010	891	(sterk) mee eens	27%

Bron: SportersMonitor 2008 en 2010 (oktober en november)

Samenhang met ondersteuning top-tien ambitie

De geformuleerde Olympische ambities hebben betrekking op meer dan het organiseren van de Olympische Spelen in 2028 in Nederland. Zo zijn er in het Olympisch Plan 2028 ook andere doelstellingen verwoord zoals ten aanzien van het vergroten van de algemene sportdeelname en de top tien ambitie, dat Nederland zich op het medaille klassement van de Olympische Spelen onder de beste tien landen schaart. In deze subparagraaf kijken we naar de samenhang tussen draagvlak voor OS28 en overige stellingen ten aanzien van topsport, zie vraagstellingen bijlage 4.

Tabel 3.2 laat zien dat er een sterke samenhang bestaat tussen enerzijds het ondersteunen van de top tien ambitie en het positief beïnvloed worden door het winnen van Olympische medailles en anderzijds de indicator voor draagvlak voor de Spelen in Nederland in 2028. Twee derde van de mensen die de top tien ambitie sterk ondersteunen (++) steunt Nederland als gastland voor OS28, tegenover zestien procent die de top tien ambitie sterk afwijst (--). Een vergelijkbare positieve samenhang zien we tussen positief beïnvloed worden door het winnen van medailles en steun voor OS28.⁷

We vinden eveneens een positieve, maar minder sterke, samenhang tussen draagvlak voor OS28 en gevoelens van nationale trots en verbondenheid. Interessant is verder dat mensen die OS28 ondersteunen tevens pleitbezorger zijn van voldoende geld voor de breedtesport. Mensen die de Olympische spelen naar Nederland willen halen, blijken niet alleen gericht op topsport, maar vooral ook voorstander van een brede sportstimulering onder de bevolking.

⁷ De gevonden correlaties tussen de OSdraagvlakvraag en deze stellingen zijn relatief hoog met respectievelijk .37 en .33. De drie stellingen kunnen daarmee gezien worden als deelindicatoren van eenzelfde construct: een pro-olympische oriëntatie.

Tabel 3.2 De mate waarin draagvlak bestaat voor OS28, naar opvattingen over topsport⁸, Nederlandse bevolking van 15-80 jaar, in percentage (sterke) steun voor OS28

		Steun OS28	
		Oktober	November
Nederland moet de ambitie hebben om in het medailleklassement van de Olympische Spelen bij de beste tien te eindigen	--		16
	-		30
	+/-		29
	+		52
	++		68
Als Nederlanders een Olympische medaille of wereldkampioenschap winnen, heeft dat een positieve invloed op mij	--		17
	-		35
	+/-		35
	+		54
	++		67
Ik ben trots op Nederland als geheel (B)	--	11	
	-	14	
	+/-	17	
	+	37	
	++	45	
Ik voel me sterk met Nederland verbonden (B)	--	9	
	-	12	
	+/-	20	
	+	33	
	++	48	
Meer geld en aandacht voor topsport mag niet ten koste gaan van de breedtesport (B)	--	8	
	-	22	
	+/-	21	
	+	31	
	++	35	

Bron: Sportersmonitor 2010, W.J.H. Mulier Instituut

⁸ Voor de antwoordverdeling op de verschillende opvattingen over topsport zelf, zie tabel b3.7 en b3.8 in de bijlagen. Bij de laatste drie stellingen is gekozen voor de samenhang tussen de draagvlakvraag en de uitkomsten op de stellingen met de B-antwoordoptie (sterk mee oneens –sterk mee eens).

4. Conclusies

In dit laatste hoofdstuk formuleren we enkele conclusies op basis van de uitkomsten en ten aanzien van de gehanteerde vragenlijst.

Vooralsnog steunt een minderheid van de bevolking OS28

Voldoende draagvlak onder de bevolking voor de organisatie van de Olympische- en Paralympische Spelen in eigen land is een belangrijk criterium voor de toewijzing van een bid door het IOC. De informeel aangehouden ondergrens voor ‘voldoende’ lijkt minimaal 70 procent te zijn. In november 2010 bleek 41 procent van de Nederlanders van 15-80 jaar (sterke) steun te verlenen voor de organisatie van de Olympische Spelen van 2028. Een kwart was afwijzend en een derde bleef neutraal.

De resultaten uit verschillende metingen onder het online panel van de SportersMonitor 2010 en 2008 laten enerzijds een ietwat grillig beeld zien van het verloop van het draagvlak voor de organisatie van OS28 in Nederland. Anderzijds suggereren de resultaten dat de steun voor de organisatie redelijk stabiel fluctueert rond een derde pró OS28, met afwijkende marges van ongeveer tien procent. De groepen die tégen OS28 dan wel neutraal zijn ongeveer van gelijke omvang en laten vergelijkbare variaties zien.

Onbekend maakt onbemind. Duidelijk werd dat onder mensen die bekend zijn met de ambitie de Olympische Spelen in 2028 te organiseren (69 procent) het draagvlak groter is dan bij mensen die onbekend zijn met die ambitie. Een belangrijke constatering is dat vooral personen die niet op de hoogte zijn van de ambitie om de Olympische Spelen in 2028 in Nederland te organiseren (een derde van de bevolking) geen mening hebben of neutraal zijn. Maar ook van de mensen die wel op de hoogte zeggen te zijn van de plannen is een relatief grote groep ‘nog te beïnvloeden’. De resultaten laten zien dat mensen vooral wisselen tussen een neutrale positie en pro dan wel contra (of vice versa van pro/contra naar neutraal) en vrijwel niet veranderen van pro naar contra of andersom.

Zowel positieve als nadelige (economische) effecten verwacht van OS28

In de ogen van de bevolking zijn de belangrijkste voordelen voor het organiseren van de Olympische Spelen de impuls voor de werkgelegenheid (42%) en de komst van meer toeristen naar Nederland (39%). Maar ook veel mensen onderkennen positieve invloeden op de economische groei, de topsport, de sfeer, de aanleg van sportvoorzieningen, nationale trots en het imago van Nederland in het buitenland.

Het meest in het oogspringende onderschreven nadeel betreft de kosten voor de belastingbetaler (74%). Daarnaast denkt 43 procent van de bevolking dat Nederland na afloop van de Spelen blijft zitten met sportvoorzieningen waar men verder niet veel meer mee kan en noemt bijna een derde bedreiging van de veiligheid, overlast en belasting van het milieu als nadelen.

Mannen, jongeren en (verenigings)sporter positiever over OS28

Bij de verschillende vragen is gekeken of er (aanmerkelijke) verschillen bestaan naar geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, sportfrequentie en lidmaatschap van een vereniging en/of bond. In het algemeen geldt dat mannen iets positiever tegenover de Spelen staan dan vrouwen, het draagvlak afneemt naarmate de leeftijd stijgt en fanatieke (verenigings)sporters beduidend positiever zijn dan niet-sporters. Ook noemen mannen, jongeren en (verenigings)sporters meer

voordelen en tonen ze een grotere betalingsbereidheid. Hoog opgeleiden hebben doorgaans een meer uitgesproken mening dan laag opgeleide personen; ze onderschrijven zowel meer voor- als nadelen. Het draagvlak voor OS28 hangt bovendien nauw samen met ondersteuning van de top tien ambitie, evenals met gevoelens van nationale trots en verbondenheid.

Bevolking acht Amsterdam meest kansrijk als kandidaat-stad

De resultaten laten duidelijk zien dat de bevolking Amsterdam de beste kansen toedicht als kandidaat-stad voor OS28 (52%), ook al gaat de voorkeur soms uit naar een andere stad. Een op de zes volwassen geeft Rotterdam de meeste kans als gaststad voor OS28 en heeft ook een voorkeur voor deze havenstad. Hoewel de voorkeur van Rotterdammers en Zuid-Hollanders voor Rotterdam als kandidaat-stad groter is, schatten zij de kans van concurrent stad Amsterdam toch hoger in.

Periodiek meten van draagvlak aanbevolen

De door de werkgroep draagvlakonderzoek opgestelde vragenlijst (inclusief IOC-draagvlak vraag), blijkt een valide manier om het draagvlak voor OS28 onder de bevolking te meten en inzicht te verkrijgen in eventuele verschillen tussen groepen (leeftijd, sekse, opleiding, sportdeelname) en argumenten waarom mensen pro dan wel contra zijn (voor- en nadelen OS28).

In de huidige vragenset zijn twee vragen opgenomen die rechtstreeks het draagvlak meten. De gevonden uitkomsten in de SportersMonitor tonen een sterk vergelijkbaar beeld en we suggereren dan ook de officiële IOC vraag - *In welke mate zou u het steunen of afwijzen wanneer Nederland in 2028 het gastland voor de Olympische Zomerspelen is?* - te handhaven en de andere draagvlakvraag te laten vervallen.

De uitkomsten suggereren dat het verstandig is om de opgestelde vragenset naar bevolkingsdraagvlak voor OS28 periodiek uit te zetten binnen een beperkt aantal grotere bevolkingsonderzoeken en panels (o.a. AVO, SportersMonitor). Daarmee wordt een continu, actueel beeld verkregen. Aanvullend kan een kwalitatief onderzoek worden overwogen om verschillen in paneluitkomsten en eventuele invloeden door externe gebeurtenissen dan wel publiciteitsinterventies nader te analyseren.

Bijlage 1 Brief minister van VWS aan Tweede Kamer over draagvlakmetingen Olympische Spelen 2028 (stuk nr. 32123-XVI-162)

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T 070 340 79 11
F 070 340 78 34
www.rijksoverheid.nl

Ons kenmerk
S/3019469

Bijlagen
1

Uw brief

Datum 26 AUG 2010

Betreft Draagvlakonderzoek Olympische Spelen

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de datum
en het kenmerk van deze
brief.*

Geachte Voorzitter,

Tijdens het wetgevingsoverleg Sport op 7 december 2009 heeft uw Kamer om een nadere toelichting gevraagd over de verschillende onderzoeken die zijn gedaan naar het draagvlak onder de bevolking voor de organisatie van eventuele Olympische en Paralympische Spelen in Nederland. Inmiddels heb ik hierover advies ingewonnen bij het Sociaal en Cultureel Planbureau en kan ik u deze toelichting geven.

Voor zover mij bekend zijn de afgelopen jaren vijf peilingen gedaan naar het draagvlak voor Olympische Spelen in Nederland door verschillende onderzoeksinstanties of bureaus. Deze peilingen verschillen aanzienlijk van elkaar in vraagstelling en antwoordmogelijkheden, in steekproef en respons en in onderzoeksmethode. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de uitkomst van de peilingen onderling verschilt: het percentage van de bevolking dat vóór organisatie van Olympische Spelen in Nederland is, schommelt tussen 50% en 84%. Zie hiervoor verder de bijlage.

Geen van de peilingen is in mijn opdracht gebeurd. Over draagvlakonderzoek in de toekomst wil ik echter wel in overleg te treden met de belangrijkste partners. Ik hecht eraan dat het onderzoek in de toekomst op onafhankelijke, consistente wijze gebeurt.

Het SCP adviseert om het draagvlakonderzoek periodiek te laten uitvoeren door één en hetzelfde onderzoeksbureau. NOC*NSF en Olympisch Vuur adviseren om in de vraagstelling en onderzoeksmethode zoveel mogelijk te laten aansluiten bij het draagvlakonderzoek dat het IOC zelf uitzet onder kandidaatsteden van de Olympische en Paralympische Spelen. Aan het draagvlak onder de bevolking hecht het IOC grote waarde. De peilingen zouden bij voorkeur in de stillere periodes moeten plaatsvinden, dat wil zeggen niet te dicht voor of na grote sportevenementen. Deze en andere adviezen wil ik graag ter harte nemen.

Ik vertrouw erop dat ik u hiermee voorlopig voldoende heb geïnformeerd. Over de ontwikkeling en uitvoering van toekomstig onderzoek naar het draagvlak van de bevolking voor de organisatie van eventuele Olympische en Paralympische Spelen in Nederland houd ik u uiteraard op de hoogte.

Ons kenmerk
S/3019469

Hoogachtend,
de Minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

dr. A. Klink

Validiteit onderzoeken rondom draagvlak Olympische Spelen en advies voor vervolg

Annet Tiessen-Raaphorst, Ineke Stoop en Jos de Haan
Sociaal en Cultureel Planbureau
januari 2010

In de afgelopen jaren zijn vijf peilingen naar het draagvlak onder de Nederlandse bevolking voor het organiseren van de Olympische Spelen in 2028 (OS2028) in Nederland gehouden. Deze peilingen komen tot verschillende schattingen van het draagvlak: 50% tot 84% van de bevolking zou voor de OS2028 in Nederland zijn. Het ministerie van VWS directie sport heeft het SCP verzocht een uitspraak te doen over de validiteit van deze metingen en een advies te geven hoe metingen naar het draagvlak voor de OS2028 in de nabije toekomst aan te pakken. Uit onderzoek naar dataverzamelmethode(n) (zie ook de recente SCP-publicatie *Sporten gemeten* (Breedveld en Tiessen-Raaphorst 2009)) blijkt dat onderzoeksresultaten afhangen van de vraag bij wie wordt gemeten (veldwerk, steekproef, nonrespons), hoe wordt gemeten (mondeling, internet) en wat precies wordt gevraagd. Hieronder wordt op deze aspecten ingegaan.

Overzicht van de vijf onderzoeken

De vijf peilingen zijn tussen juni 2006 en oktober 2009 uitgevoerd door vijf verschillende onderzoeksbureaus. Dit laatste geeft al aan dat de kans op vergelijkbaarheid van de resultaten beperkt zal zijn: ieder bureau heeft zijn eigen onderzoeksdesign en de kans dat iedere keer dezelfde vraag gesteld zal worden aan respondenten is bij voorbaat klein. Dit blijkt ook uit een vergelijking van de verschillende onderzoeken (zie bijlage).

Een kort overzicht van overeenkomsten/verschillen:

Dataverzameling

De eerst vier peilingen zijn uitgevoerd bij online panels, de laatste (Duodecim) is een compilatie van verschillende lokale (telefonische) onderzoeken. Dit laatste onderzoek is daarmee zeker niet representatief voor de Nederlandse bevolking en niet te vergelijken met de andere peilingen. Ook het uitvoeren van peilingen bij verschillende online panels heeft consequenties. Ten eerste is uit eerder onderzoek gebleken dat verschillende panels op verschillende manieren worden samengesteld en daardoor tot verschillende resultaten kunnen leiden (zie Vonk, Van Ossenbruggen en Willems, 2008). Ten tweede hebben niet alle Nederlanders toegang tot internet. Vooral ouderen zijn ondervertegenwoordigd. Ten derde is bij online panels vrijwel nooit sprake van een random steekproef. Mensen kunnen zichzelf aanmelden, of worden gevraagd mee te doen na het afronden van een ander onderzoek. De uiteindelijke respons is vaak heel laag. Tenslotte hebben deelnemers aan online panels ervaring met het invullen van enquêtes en zou je kunnen verwachten dat ze meer dan gemiddeld geïnteresseerd zijn in de samenleving (of stellen ze de beloningen op prijs). Dit alles betekent dat niet zonder meer kan worden aangenomen dat de deelnemers aan online panels de Nederlandse bevolking vertegenwoordigen (zie ook Bethlehem, 2008). Bij alle peilingen is weliswaar gewogen naar achtergrondkenmerken van de Nederlandse bevolking, maar weging kan nooit garanderen dat wordt gecorrigeerd voor bovenstaande vertekeningen.

Het aantal respondenten bij de verschillende peilingen varieert tussen 726 en 1.230. Bij een random steekproef zou dit genoeg moeten zijn om een goede schatting te geven van de mening van de Nederlandse bevolking. Bij een online panel is dit afhankelijk van de kwaliteit van het panel. Of een steekproef van rond de duizend groot genoeg is, hangt ook af van de vraag welke uitsplitsingen je wil maken (jong/oud, arm/rijk, urbaan/ruraal, sportief/niet-sportief, etc.).

Vraagstelling en antwoordcategorieën

In ieder onderzoek is een andere vraag gesteld, waarbij de één vraagt naar een mening over de ambitie om de spelen te organiseren, een ander specifiek NOC*NSF als aanjager noemt en een derde vraagt of de respondent graag de Olympische Spelen in Nederland zou zien. De diversiteit van de vragen (maar ook van de antwoordcategorieën) zal een belangrijke oorzaak zijn van de verschillende percentages.

Zo wordt in het MSI-ACI onderzoek de categorie ‘enigszins mee eens’ wel meegenomen in het gepresenteerde percentage, terwijl dit in de Sportersmonitor niet gebeurt. Zou in dit laatste onderzoek de categorie ‘enigszins mee eens’ ook meegenomen worden, dan wijkt het percentage al veel minder af van de andere onderzoeken.

Bovendien verschilt niet alleen de vraagstelling, maar ook de context waarin dit gebeurt verschilt. Sommige vragenlijsten gaan geheel over sport, anderen hebben verschillende onderwerpen in één vragenlijst of zelfs binnen één blok van vragen. Concluderend zou het pas verrassend zijn geweest als er een overeenkomstig percentage uit de verschillende onderzoeken zou zijn gekomen.

Advies voor vervolg

Dataverzameling

Voor toekomstige metingen van het draagvlak onder Nederlanders voor de OS2028 is aan te bevelen om de dataverzameling periodiek uit te laten voeren door hetzelfde onderzoeksbureau. Idealiter worden de vragen gesteld aan een random steekproef uit de Nederlandse bevolking. Als dat niet mogelijk is, zou een panel moeten worden gekozen waar het initiatief om mee te doen zoveel mogelijk bij het onderzoeksbureau ligt, waar bekend is hoe lang mensen lid zijn van het panel, en waarbij de kwaliteit wordt gemonitord en gerapporteerd. Incidenteel zou de kwaliteit van de resultaten getoetst kunnen worden aan de uitkomsten van een random steekproef waaraan dezelfde vragen worden gesteld. Een optie zou zijn aan te haken bij een langlopend onderzoek van het SCP (AVO of Culturele Veranderingen).

Vraagstelling

In het voorgaande is geconcludeerd dat verschillende vraagstellingen verschillende percentages voor het draagvlak opleveren. Wat is nu de beste vraag?

Vanuit de onderzoekskant bekeken is een directe concrete vraag het beste. De vraag zoals gesteld in de Sportersmonitor zou daar een goed voorbeeld van zijn: ‘Ik zou graag zien dat de OS2028 in Nederland worden gehouden.’ Ook de vragen van TNS-NIPO en Duodecim hebben een vergelijkbare formulering: ‘Vindt u het een goed of slecht idee als Nederland in 2028 de Olympische Spelen organiseert?’ Uit de antwoorden kan je natuurlijk nog steeds niet afleiden waarom mensen het een goed idee vinden (sportief, economisch, nationalistisch), en je hebt dus ook geen idee welke gebeurtenissen de mening zouden kunnen beïnvloeden.

De vragen zoals gesteld door peil.nl (‘moet Nederland zich inspannen om de OS naar ons land te halen?’) en MSI-ACI (‘wat vindt u ervan dat het NOC*NSF de ambitie heeft de OS2028 naar NL te halen?’) zijn vager en afstandelijker geformuleerd en de resultaten daarvan zullen een minder goed beeld van het draagvlak onder de bevolking geven. Bovendien meten ze ook iets anders: inspanning, of ambities van NOC*NSF.

Het is van belang iedere keer dezelfde vraagstelling te gebruiken. Daarbij dient men zich te realiseren dat draagvlak verschillende dimensies kan hebben (vind men het leuk dat Nederland zich zo kan manifesteren, ziet men het sportieve doel, is men bereid financiële of praktische offers te brengen?). Vooraf zouden de verschillende dimensies in een klein kwalitatief onderzoek kunnen worden geïdentificeerd. De uiteindelijke vraagstelling zou vooraf getest moeten worden. Waarschijnlijk komt daaruit dat het draagvlak het best met een paar vragen gemeten kan worden, die ieder een verschillend aspect meten. Incidenteel kan een dergelijke set met een actuele vraag worden uitgebreid.

Het is ook van belang zich te realiseren dat de context van een vraag de antwoorden kan beïnvloeden. Vragen naar OS2028 deelname zal anders worden beantwoord in een vragenlijst over sport dan in een vragenlijst over overheidsuitgaven. De context zal dus zoveel mogelijk gelijk gehouden moeten worden.

Referenties

Bethlehem J. Representativity of web surveys – an illusion? In: Stoop I, Wittenberg M (eds.) (2008) *Access panels and online research, panacea or pitfall?* Proceedings of the DANS Symposium, Amsterdam, 2006. DANS Symposium Publications 4. Amsterdam: Aksant Academic Publishers, 2008, pp. 19-44.

- Breedveld, K. en A. Tiessen-Raaphorst (red.) (2009). *Sporten gemeten*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau/ W.J.H. Mulier Instituut.
- Vonk T, Ossenbruggen R. van, Willems P. (2008) A comparison study across 19 online panels (NOPVO 2006). In: Stoop I, Wittenberg M (eds.) *Access panels and online research, panacea or pitfall?* Proceedings of the DANS Symposium, Amsterdam, 2006. DANS Symposium Publications 4. Amsterdam: Aksant Academic Publishers, 2008, pp. 53-77.

onderzoeksbureau	moment peiling	vraag	gepresenteerde resultaat draagvlak 'voor OS' (%)	antwoord-categorieën	uitsplitsingen	bron/panel	aantal respondenten	leeftijd	steekproef	methode	weging	type enquête (sport of algemeen)	vraag onderdeel van sportblok of algemeen meningblok	opdracht gever
TNS-NIPO	jun-06	Vindt u het een goed of slecht idee als Nederland in 2028 de Olympische Spelen organiseert?	57%	5 pts: zeer goed/lamelijk goed/ tamelijk slecht/ zeer slecht/weet niet	Zeer goed: 25% Tamelijk goed: 32% Tamelijk slecht: 16% Zeer slecht: 11% Weet niet: 16%	TNS NIPO base CASI	985	18+	Ja, representatief voor geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau, gezinsgrootte en politiek stengedrag	Panel TNS NIPO Base heeft vragenlijst online ingevuld	Idealcijfers voor genoemde variabelen, deels afkomstig uit eigen observatie (politiek) en deels afkomstig van het CBS	Onderdeel van een trendmeting, waarin bont palet aan onderwerpen de revue passeert.	Meerdere vragen over de Olympische Spelen	TNS
peil.nl (Maurice de Hond)	aug-08	Er zijn initiatieven om Nederland voor 2028 te kandideren voor de Olympische Spelen. Vindt u dat Nederland zich moet inspannen om die Olympische Spelen naar ons land toe te halen?	50%	ja/nee/weet niet, geen mening	?	zelf aangemeld panel met steekproef daaruit	?	?	?	internet	ja	?		?
Sportersmonit of MI ¹	okt-08	Ik zou graag zien dat de Olympische Spelen in 2028 in Nederland worden gehouden	63%	5 pts: helemaal mee eens- helemaal mee oneens	31 % helemaal /grotendeels mee eens 32% enigszins mee eens 37% helemaal/ grotendeels mee oneens	GfK ConsumerJury Panel	2.465	15-80	20.000 -> 5.700	internet	ja, specifiek voor subgroep	sport	sportmeningen blok	MI
MSI-ACI	feb-09	Wat vindt u ervan de het NOC*NSF de ambitie heeft de Olympische Spelen in 2028 naar Nederland te halen?	57%	5 pts: helemaal voor - helemaal tegen	34% helemaal voor 23% enigszins voor 26% geen mening 8% enigszins tegen 9% helemaal tegen	zelf aangemeld panel	865	18+	125.000 panelleden in NL en B (alleen NL bevestigd)	internet	geslacht en leeftijd	algemeen	algemeen	eigen aanbod voor N* ⁿ
Duodecim	okt-09	Vindt u het een goed of een slecht idee om in 2028 de Olympische Spelen in Nederland te organiseren?	84%	goed idee/ slecht idee	?	kleinere onderzoeken op lokaal niveau (gemeente)	1.230	12-70 jaar	1432 mensen (respons 83%)	telefoon	nee	sport	sportdeelname-onderzoek	eigen initiatief

¹ Daarnaast worden door het W.J.H. Mulier Instituut in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit metingen gedaan naar de relaties tussen topsport en nationale trots. In de periode 2008-2010 zijn 23 metingen verricht met minimaal 300 respondenten. Daaruit blijkt dat prestaties in de topsport (76%) het meest bijdragen tot gevoelens van nationale trots; meer dan bijvoorbeeld wetenschappelijke/technologische prestaties (73%), het systeem van sociale zekerheid (61%), prestaties in kunst en cultuur (52%), de manier waarop de democratie werkt (50%), economische prestaties (50%) en de eerlijke/gelijkwaardige behandeling van groepen in de samenleving (39%). In de laatste 8 metingen is ook gevraagd naar de ambitie om de Olympische Spelen in 2028 naar Nederland te halen (54% vóór, 29% tegen, 17% geen mening). Vergelijkbare cijfers zijn in de laatste 4 metingen gevonden voor het draagvlak voor het WK Voetbal in 2018/2022 in Nederland (55% vóór, 30% tegen, 16% tegen).

Bijlage 2 Werkgroepleden standaardisering vragenlijst Draagvlak Olympische Spelen 2028

Ministerie van VWS

Lennart Langbroek
Maarten Koornneef
Mariëtte van der Voet

Sociaal en Cultureel Planbureau

Jos de Haan
Annet Tiessen-Raaphorst

Olympisch Vuur

Herbert Wolff

NOC*NSF

Nicolette van Veldhoven

TNO

Janine Stubbe

W.J.H. Mulier Instituut

Agnes Elling

Bijlage 3 Vragenblok Draagvlak Olympische Spelen 2028

SportersMonitor 2010 (tussenmeting november)

Blok E. Draagvlak Olympische Spelen

Eens in de vier jaar vinden de Olympische (zomer)Spelen plaats. Nederland organiseerde deze spelen één keer, in 1928. Nu zijn er wederom plannen om de Olympische Spelen naar Nederland te halen.

1) Wist u dat Nederland de ambitie heeft om de Olympische Spelen van 2028 te organiseren?

- ja
- nee

2) In welke mate zou u het steunen of afwijzen wanneer Nederland in 2028 het gastland voor de Olympische Zomerspelen is?

- sterk afwijzen
- afwijzen
- geen mening / neutraal
- steunen
- sterk steunen

3) Welke voordelen verwacht u dat het organiseren van de Olympische Spelen 2028 heeft voor Nederland?

(Meerdere antwoorden mogelijk) [antwoordopties rouleren]

- economische groei
- de kans om te laten zien dat Nederland grote evenementen kan organiseren
- de aanleg van nieuwe sportvoorzieningen
- dat het imago van Nederland in het buitenland verbetert
- impuls voor topsport in Nederland
- werkgelegenheid
- de verbetering van het wegennet en het openbaar vervoer
- dat Nederlanders trots kunnen zijn op Nederland
- dat Nederlanders worden gestimuleerd om zelf meer te gaan sporten
- de positieve sfeer rondom de Olympische Spelen
- komst van meer toeristen naar Nederland
- meer media-aandacht voor sport
- anders, namelijk ...
- geen van deze
- weet niet

(Meerdere antwoorden mogelijk) [antwoordopties rouleren]

4) Welke nadelen van het organiseren van de Olympische Spelen ziet u voor Nederland?

- kosten voor de belastingbetaler
- bedreiging van de veiligheid
- bouw van sportvoorzieningen waar Nederland na afloop van de Olympische Spelen niet veel meer mee kan
- overlast van de voorbereidingen

- overlast tijdens de Olympische Spelen
 - belasting van het milieu
 - minder geld voor ontwikkeling recreatieve sport
 - anders, namelijk ...
 - geen van deze
 - weet niet
- 5) **Aan welke Nederlandse stad geeft u de voorkeur als gaststad voor de Olympische Spelen 2028?**
- Amsterdam
 - Den Haag
 - Rotterdam
 - Utrecht
 - Anders, namelijk ...
 - Weet niet
- 6) **Met welke stad denkt u dat Nederland de grootste kans maakt gekozen te worden om de Olympische Spelen 2028 te organiseren?**
- Amsterdam
 - Den Haag
 - Rotterdam
 - Utrecht
 - Anders, namelijk ...
 - Weet niet
- 7) **Wilt u dat Nederland in 2028 de Olympische Zomerspelen organiseert?**
- ja, zeker
 - ja, enigszins
 - maakt mij niet uit
 - nee, liever niet
 - nee, absoluut niet
- 8) **Ik vind het redelijk dat de belastingbetaler gevraagd wordt een financiële bijdrage te leveren om de organisatie van de Olympische Spelen in Nederland mogelijk te maken**
- Helemaal mee eens
 - Enigszins mee eens
 - Niet mee eens, niet mee oneens
 - Enigszins mee oneens
 - Helemaal mee oneens
- 9) **Zou u eventueel een financiële bijdrage willen leveren om de organisatie van de Olympische Spelen in Nederland mogelijk te maken?**
- Nee, ik wil daar geen bijdrage aan leveren
 - Ja, maximaal 10 euro
 - Ja, 10 tot 25 euro
 - Ja, meer dan 25 euro

Bijlage 4 Verwante stellingen in SportersMonitor 2008 en 2010

SportersMonitor 2008 (reguliere oktobermeting)

Blok H. Stellingen over verenigingen en sportwaarden

1. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen over sport en sportverenigingen?

Ik zou graag zien dat de Olympische Spelen in 2028 in Nederland worden gehouden

Antwoorden per item:

- Helemaal niet
- Grotendeels niet
- Enigszins
- Grotendeels
- Helemaal wel

SportersMonitor 2010 (reguliere oktobermeting)

Blok F. Vrijwilligerswerk, stellingen, overige

4. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen over sport en sportverenigingen?

Meer geld en aandacht voor topsport mag niet ten koste gaan van de breedtesport

Ik zou graag zien dat de Olympische Spelen in 2028 in Nederland worden gehouden

Ik ben trots op Nederland als geheel

Ik voel me sterk met Nederland verbonden

Antwoorden per item (split-run antwoord groep 1):

- Helemaal niet
- Grotendeels niet
- Enigszins
- Grotendeels
- Helemaal wel

Antwoorden per item (split-run antwoord groep 2):

- Sterk mee eens
- Mee eens
- Niet eens, niet oneens
- Mee oneens
- Sterk mee oneens

SportersMonitor 2010 (tussenmeting november)

Blok B. Topsport

1. Kunt u aangeven in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stellingen?

Als Nederlanders een Olympische medaille of wereldkampioenschap winnen, heeft dat een positieve invloed op mij
Nederland moet de ambitie hebben om in het medailleklassement van de Olympische Spelen bij de beste tien te eindigen

Antwoordmogelijkheden per item:

- Helemaal mee eens
- Enigszins mee eens
- Niet mee eens, niet mee oneens
- Enigszins mee oneens
- Helemaal mee oneens
- Weet niet/geen antwoord

Bijlage 5 Tabelbijlagen

Tabel b3.1 Bekendheid met, steun voor de Olympische Spelen 2028 in Nederland en bereidheid tot betaling, naar geslacht, leeftijd en opleidingsniveau, Nederlandse bevolking van 15-80 jaar (n= 2.612) , in procenten

	Totaal	Geslacht		Leeftijd					Opleiding		
		Vrouw	Man	16-20 jaar	21-35 jaar	36-50 jaar	51-65 jaar	66 - 80 jaar	Laag	Midden	Hoog
Wist u dat Nederland de ambitie heeft om de Olympische Spelen van 2028 te organiseren?											
Ja	69	66	73	61	68	71	75	69	64	71	75
Nee	31	34	27	39	32	29	25	31	36	29	25
In welke mate zou u het steunen of afwijzen wanneer Nederland in 2028 het gastland voor de Olympische Zomerspelen is?											
(Sterk) afwijzen	24	24	25	17	18	24	29	33	22	25	26
Geen mening / neutraal	35	42	28	29	32	32	38	43	40	34	29
(Sterk) steunen	41	34	48	54	49	44	33	24	38	41	45
Ik vind het redelijk dat de belastingbetaler gevraagd wordt een financiële bijdrage te leveren om de organisatie van de											
(Helemaal) mee eens	16	10	23	24	17	17	15	11	15	15	20
Niet mee eens, niet mee oneens	18	18	17	21	18	18	16	17	19	17	17
Enigszins/helemaal mee oneens	66	72	60	56	65	65	69	72	66	68	63
Zou u eventueel een financiële bijdrage willen leveren om de organisatie van de Olympische Spelen in Nederland mogelijk te maken											
Nee, ik wil daar geen bijdrage aan leveren	69	73	64	52	65	68	74	79	72	68	64
Ja, maximaal 10 euro	19	20	18	30	21	18	16	14	18	20	19
Ja, meer dan 10 euro	13	7	18	18	14	14	10	7	11	12	17

Tabel b3.2 Bekendheid met, steun voor de Olympische Spelen 2028 in Nederland en bereidheid tot betaling, naar sportfrequentie en lidmaatschap sportvereniging, Nederlandse bevolking van 15-80 jaar (n= 2.612) , in procenten

	Totaal	Sportfrequentie per jaar (RSO)					Lid sportvereniging		
		Geen	1 -11 keer	12 -59 keer	60-119 keer	≥ 120 keer	Geen lid	Lid vereniging	Lid bond én vereniging
Wist u dat Nederland de ambitie heeft om de Olympische Spelen van 2028 te organiseren?									
Ja	69	65	71	68	72	76	67	73	77
Nee	31	35	29	32	28	24	33	27	23
In welke mate zou u het steunen of afwijzen wanneer Nederland in 2028 het gastland voor de Olympische Zomerspelen is?									
(Sterk) afwijzen	24	29	21	24	19	22	27	21	15
Geen mening / neutraal	35	41	32	33	32	31	37	30	30
(Sterk) steunen	41	29	46	43	49	47	37	49	56
Ik vind het redelijk dat de belastingbetaler gevraagd wordt een financiële bijdrage te leveren om de organisatie van de									
(Helemaal) mee eens	16	10	17	18	19	22	14	19	34
Niet mee eens, niet mee oneens	18	15	17	18	21	19	17	20	23
Enigszins/helemaal mee oneens	66	75	66	64	61	58	70	61	43
Zou u eventueel een financiële bijdrage willen leveren om de organisatie van de Olympische Spelen in Nederland mogelijk te maken									
Nee, ik wil daar geen bijdrage aan leveren	69	79	70	66	61	61	72	63	46
Ja, maximaal 10 euro	19	15	18	20	23	20	17	18	30
Ja, meer dan 25 euro	13	6	12	14	16	20	10	19	24

Tabel b3.3 Voor- en nadelen van het organiseren van de Olympische Spelen 2028 in Nederland, naar sekse en leeftijd, Nederlandse bevolking van 15-80 jaar (n= 2.612), in procenten

	Geslacht		Leeftijd					Opleiding		
	Vrouw	Man	16-20 jaar	21-35 jaar	36-50 jaar	51-65 jaar	66-80 jaar	Laag	Midden	Hoog
Voordelen organisatie OS28										
economische groei	28	35	44	37	33	24	21	28	33	34
de kans om te laten zien dat Nederland grote evenementen kan organiseren	26	33	43	34	27	26	21	29	30	28
de aanleg van nieuwe sportvoorzieningen	24	35	36	29	28	30	27	25	28	37
dat het imago van Nederland in het buitenland verbetert	23	34	44	32	26	24	21	25	28	33
impuls voor topsport in Nederland	26	37	35	32	32	31	25	28	30	39
werkgelegenheid	40	43	43	43	45	41	36	38	43	46
de verbetering van het wegennet en het openbaar vervoer	16	24	25	22	17	20	19	18	18	25
dat Nederlanders trots kunnen zijn op Nederland	27	31	46	35	27	24	17	31	29	27
dat Nederlanders worden gestimuleerd om zelf meer te gaan sporten	20	22	32	24	17	19	18	20	19	24
de positieve sfeer rondom de Olympische Spelen	30	33	49	37	30	28	15	27	31	38
komst van meer toeristen naar Nederland	36	41	46	43	38	34	36	36	38	43
meer media-aandacht voor sport	16	19	29	19	16	16	13	19	17	17
anders, namelijk...	2	1	1	1	1	3	3	2	2	1
geen van deze	13	11	3	9	13	16	14	12	13	11
weet niet	14	7	7	10	10	11	14	16	8	5
Nadelen organisatie OS2028										
Kosten voor de belastingbetaler	73	76	67	72	75	76	79	67	78	79
Bedreiging van de veiligheid	31	30	25	31	30	35	29	29	33	30
Bouw van sportvoorzieningen waar Nederland na afloop van de Olympische Spelen niet veel meer mee	46	40	38	45	45	40	43	39	42	50
Overlast van de voorbereidingen	27	27	23	28	28	26	28	21	28	34
Overlast tijdens de Olympische Spelen	31	29	33	32	29	30	27	26	31	34
Belasting van het milieu	29	28	39	30	26	27	28	26	30	31
Minder geld voor ontwikkeling recreatieve sport	20	20	19	16	17	25	27	19	19	23
Anders, namelijk...	2	2	1	3	2	3	1	1	2	4
Geen van deze	4	5	5	6	4	4	3	6	4	3
Weet niet	10	6	6	8	8	8	10	13	6	4

Tabel b3.4 Steun voor en afwijzing van Nederland als gastland voor de Olympische Zomerspelen in 2028 (IOC draagvlakvraag), naar provincie, Nederlandse bevolking van 15-80 jaar (n= 2.612), in procenten

	(Sterk) afwijzen	Geen mening / neutraal	(Sterk) steunen	n=
Groningen	32	32	35	111
Friesland	20	34	45	108
Drenthe	18	35	46	93
Overijssel	22	35	43	196
Flevoland	25	36	39	83
Gelderland	28	32	40	290
Utrecht	24	28	49	204
Noord-Holland	24	36	40	355
Zuid-Holland	29	34	37	523
Zeeland	30	32	38	82
Noord-Brabant	20	39	41	380
Limburg	18	42	40	179
Totaal	24	35	41	2604

Tabel b3.5 Steden waarvoor men *voorkeur* heeft als gaststad, G4-gemeenten

	Amsterdam	Den Haag	Rotterdam	Utrecht	Anders	Weet niet	n=
Amsterdam	68	1	3	1	6	21	103
Den Haag	26	26	6	6	1	34	68
Rotterdam	24	3	49	3	6	14	86
Utrecht	41		5	31	3	21	39
Totaal G4	42	7	17	7	4	22	296

Tabel b3.6 Steden waarvan men denkt dat die de *grootste kans* maken om gastland te zijn, G4-gemeenten

	Amsterdam	Den Haag	Rotterdam	Utrecht	Anders	Weet niet	n=
Amsterdam	73	3	4		2	18	103
Den Haag	50	7	13	1	1	26	68
Rotterdam	39	1	34		5	21	86
Utrecht	56	5	15	10		13	39
G4	56	4	17	2	2	20	296

Tabel b3.7 Antwoordverdeling opvattingen over topsport, Nederlandse bevolking van 15-80 jaar, naar alternatieve antwoordcategorieën (A: n=870; B: n=891), in procenten

<i>Ik ben trots op Nederland als geheel</i>		
	A	B
--	4	2
-	9	6
+/-	35	36
+	35	43
++	17	12

<i>Ik voel me sterk met Nederland verbonden</i>		
	A	B
--	2	1
-	4	4
+/-	33	26
+	40	53
++	20	16

<i>Meer geld en aandacht voor topsport mag niet ten koste gaan van de breedtesport</i>		
	A	B
--	6	2
-	6	3
+/-	37	32
+	32	49
++	19	15

Antwoordcategorieën:

A: Helemaal niet / Grotendeels niet/ Enigszins/ Grotendeels / Helemaal wel

B: Sterk mee eens / Mee eens / Niet eens, niet oneens / Mee oneens / Sterk mee oneens

Tabel b3.8 Antwoordverdeling opvattingen over topsport, Nederlandse bevolking van 15-80 jaar (n= 2.612), in procenten

Nederland moet de ambitie hebben om in het medailleklassement van de Olympische Spelen bij de beste tien te eindigen

--	10
-	11
+/-	29
+	36
++	15

Als Nederlanders een Olympische medaille of wereldkampioenschap winnen, heeft dat een positieve invloed op mij

--	16
-	7
+/-	33
+	34
++	10

Antwoordcategorieën: Helemaal mee eens / Enigszins mee eens / Niet mee eens, niet mee oneens / Enigszins mee oneens / Helemaal mee oneens